

Burgerinitiatieven in de openbare ruimte

Inleiding

Het college wil graag vormen van burgerparticipatie stimuleren. In dit voorstel gaat het om burgers die iets **in de openbare ruimte** willen onderhouden en eventueel verbeteren.

Voor het begrip burgerparticipatie kijken we naar de Participatieladder. Als bewoners (mee)werken aan de inrichting en het onderhoud kunnen we spreken van de bovenste sporten van de Participatieladder: de inwoners zijn samenwerkingspartner en initiatiefnemer voor de uitvoering. Dat vraagt om een bestuursstijl die gericht is op samenwerking en faciliteren.

In de "Toekomstvisie 2020" die door de raad is vastgesteld, is de wens uitgesproken om inwoners meer verantwoording te geven en de gemeente de omslag maakt naar een voorwaarden-scheppende organisatie. In dat kader is gesproken over "Buurtvouchers" om het eigenaarschap van bewoners te stimuleren.

Er komen steeds meer verzoeken van bewoners die het anders willen maar waar het gemeentelijk beleid niet in voorziet. Dat leidt weer tot onnodig 'nee' zeggen en uitzonderingen maken. De nieuwe werkwijze wil een eerste aanzet zijn om als gemeente een aantal taken los te laten zonder dat we alles 'over de schutting gooien'. Om te komen tot die nieuwe aanpak zijn tegelijkertijd twee wegen onderzocht:

1. Wat doen inwoners nu al in de openbare ruimte en waar loopt de gemeente tegenaan?
2. Wat doen andere gemeenten die ervaring hebben met beleid op dit gebied. (Breda, Boerdonk, Peel en Maas, Deurne en Schijndel)

Het voorstel is om met de werkwijze die hieronder beschreven is, aan de slag te gaan voor een proefperiode van een jaar met de intentie om dit uit te bouwen en al werkende te verbeteren in de praktijk.

Werkwijze

Vooraf wordt geregeld:

1. Alle verzoeken komen binnen bij een centraal aanspreekpunt. De ambtenaren die het initiatief begeleiden krijgen een mandaat en bestuurlijk vertrouwen.
2. Veranderingen in de openbare ruimte kunnen alleen verwezenlijkt worden met eigen inzet en misschien ook eigen middelen van bewoners. Het kan hierbij gaan om aanleg en of onderhoud.
3. De gemeente maakt meteen duidelijk waar geen aanpassing mogelijk is van de buitenruimte. Bijvoorbeeld bij de hoofdgroenstructuur of wanneer de verkeerveiligheid in het geding is.
4. Er is een model afsprakenlijst 1 A4. Daarbij wordt uitgegaan van vertrouwen. Afspraken maken is nodig om de verwachtingen over en weer te managen en om eigendomsaanspraken in de toekomst te voorkomen.

Wanneer er een verzoek van bewoners komt:

1. Wordt er naar de plannen geluisterd en zegt de gemeente in principe: JA GRAAG. Ambtenaren geven praktische tips en adviezen, maar laten de beslissing bij de initiatiefnemers.
2. Wanneer het gaat om een aanpassing van de openbare ruimte waarbij meerdere huishoudens betrokken zijn, dan gaan de bewoners het draagvlak regelen.
3. De afsprakenlijst wordt getekend door twee of drie woordvoerders/kartrekkers van de buurt. De gemeente kan een 'tegenprestatie' leveren om het onderhoud of de aanleg mogelijk te maken.
4. Klachten van derden worden door verwezen naar de initiatiefnemers. De ambtenaar die het initiatief begeleidt kan bemiddelend optreden als het nodig is.
5. De inzet van de inwoners die vrijwillig in de openbare ruimte werken wordt door de gemeente gewaardeerd.

Winst

In het onderzoek naar de 'winst' van burgerinitiatieven in de openbare ruimte komt vaak naar voren dat er nauwelijks een geldbesparing mogelijk is. Dat komt omdat de nieuwe manier van werken voor de gemeente meer werk oplevert in begeleiding van en communicatie met bewoners. De winst zit aan de maatschappelijke kant: doordat bewoners zelf een plan maken, is de tevredenheid groter. Eigenaarschap zorgt voor een grotere betrokkenheid. De sociale samenhang in een buurt kan enorm verbeteren door het samenwerken op straat. Dit heeft weer tot gevolg dat mensen zich minder eenzaam voelen, eerder elkaar om hulp vragen etc. Het algemeen welbevinden van buurtbewoners gaat er op vooruit.

Risico

Als we de initiatieven van onze bewoners serieus nemen moeten we incalculeren dat het ook wel eens mis kan gaan. We hoeven niet bang te zijn voor grote mislukkingen want de meeste ervaringen binnen en buiten Laarbeek zijn juist positief. Desondanks kan het voorkomen dat een deel van de openbare ruimte verwaarloosd wordt. Bewoners worden ouder, er is geen opvolging, verhuizingen of onenigheid kunnen daar de oorzaak van zijn. De begeleiders kunnen hier signaleren en bemiddelen. Zowel de gemeente als de buurtbewoners kunnen de overeenkomst dan opzeggen.

Communicatie

Voor alle bewoners van Laarbeek is het belangrijk dat zij weten dat ze bij de gemeente welkom zijn met plannen, ideeën en initiatieven. Maar de gemeente gaat het niet breed communiceren omdat plannen vanuit de bewoners zelf zullen komen. Goede voorbeelden spreken zich immers vanzelf door. Dit kan ondersteund worden door succesverhalen van bewoners zelf te publiceren. Het buurtinitiatief wordt met een open en actieve houding door ambtenaren ontvangen, inwoners moeten zich gehoord voelen en snel aan de gang kunnen. Ook moet meteen duidelijk worden dat het initiatief en het eigenaarschap wel echt bij de bewoner(s) blijft. Dus geen verwachtingen wekken van wat de gemeente kan doen, dat spreekt zich vanzelf door, maar juist hameren op eigen inbreng en zelfwerkzaamheid. Bij klachten over het onderhoud moet doorverwezen worden naar de inwoners die het beheren. De begeleiders kunnen hier als het nodig is een bemiddelende rol spelen.